

අඩිගුත්තරනිකායෙ

තිකනිපාතපාළි

2. මහාවග්ගො

(5)

කාලාමසුත්තං

අඩිගුත්තරනිකායෙ

තිකනිපාතපාළි

2. මහාවග්ගො

5. කාලාමසුත්තං

66. එවං මෙ සුතං – එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකං වරමානො මහතා භික්ඛුසඤ්ඤා සද්ධිං යෙන කෙසපුත්තං නාම කාලාමානං නිගමො තදවසරි. අස්සොසුං බො කෙසපුත්තියා කාලාමා – “සමණො ඛුද්ධො, භො, ගොතමො සකායපුත්තො සකායකුලා පබ්බජිතො කෙසපුත්තං අනුප්පත්තො. තං බො පන භවත්තං ගොතමං එවං කල්යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො – ‘ඉතිපි සො භගවා...පෙ.... සාධු බො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොති’”ති.

අථ බො කෙසපුත්තියා කාලාමා යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤා; උපසඤ්ඤාත්වා අප්පෙකච්චෙ භගවත්තං අභිවාදෙත්වා එකමත්තං නිසීදිංසු, අප්පෙකච්චෙ භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙත්වා එකමත්තං නිසීදිංසු, අප්පෙකච්චෙ යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා එකමත්තං නිසීදිංසු, අප්පෙකච්චෙ නාමගොත්තං සාවෙත්වා එකමත්තං නිසීදිංසු, අප්පෙකච්චෙ තුණ්හිභුතා එකමත්තං නිසීදිංසු. එකමත්තං නිසිත්වා බො තෙ කෙසපුත්තියා කාලාමා භගවත්තං එතදවොචුං –

“සන්ති, භන්තෙ, එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා කෙසපුත්තං ආගච්ඡන්ති. තෙ සකංයෙව වාදං දීපෙන්නි ජොතෙන්නි, පරප්පවාදං පන බුංසෙන්නි වම්භෙන්නි පරිභවන්ති ඔපපක්ඛිං කරොන්ති. අපරෙපි, භන්තෙ, එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා කෙසපුත්තං ආගච්ඡන්ති. තෙපි සකංයෙව වාදං දීපෙන්නි ජොතෙන්නි, පරප්පවාදං පන බුංසෙන්නි වම්භෙන්නි පරිභවන්ති ඔපපක්ඛිං කරොන්ති. තෙසං නො, භන්තෙ, අම්භාකං භොතෙව කඬ්ඛා හොති විචිකිච්ඡා – ‘කො සු නාම ඉමෙසං භවතං සමණබ්‍රාහ්මණානං සච්චං ආහ, කො මුසා’”ති?

“අලඤ්භි වො, කාලාමා, කඬ්ඛිතුං අලං විවිකිච්ඡිතුං. කඬ්ඛනීයෙව පන වො යානෙ විවිකිච්ඡා උප්පන්නා”.

“එථ තුම්හෙ, කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙනු, මා නයහෙනු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යදා තුම්හෙ, කාලාමා, අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ – ‘ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති”’ති, අථ තුම්හෙ, කාලාමා, පජ්ඣෙය්‍යාථ.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, ලොහො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වා”ති?

“අහිතාය, භන්තෙ”.

“ලුද්ධො පනායං, කාලාමා, පුරිසපුග්ගලො ලොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පාණම්පි භන්ති, අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදූපෙති, යං ස භොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායා”ති.

“එවං, භන්තෙ”.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, දොසො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වා”ති?

“අහිතාය, භන්තෙ”.

“දුට්ඨො පනායං, කාලාමා, පුරිසපුග්ගලො දොසෙන අභිභූතො පරියාදින්නචිත්තො පාණම්පි භන්ති අදින්නම්පි ආදියති, පරදාරම්පි ගච්ඡති, මුසාපි භණති, පරම්පි තථත්තාය සමාදූපෙති, යං ස භොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායා”ති.

“එවං, භන්තෙ”.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, මොහො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති හිතාය වා අහිතාය වා”ති?

“අහිතාය, හන්තෙ”.

“මුළුභො පනායං, කාලාමා, පුරිසපුග්ගලො මොහෙන අභිභූතො පරියාදින්නවිත්තො පාණමපි හන්ති, අදින්නමපි ආදියති, පරදාරමපි ගව්ඡති, මුසාපි භණති, පරමපි තථත්තාය සමාදපෙති, යං ස භොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායා”ති.

“එවං, හන්තෙ”.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වා”ති?

“අකුසලා, හන්තෙ”.

“සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වා”ති?

“සාවජ්ජා, හන්තෙ”.

“විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාජපසත්ථා වා”ති?

“විඤ්ඤාගරහිතා, හන්තෙ”.

“සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්ති, නො වා? කථං වා එත්ථ භොති”ති?

“සමත්තා, හන්තෙ, සමාදින්නා අහිතාය දුක්ඛාය සංවත්තන්තිති. එවං නො එත්ථ භොති”ති.

“ඉති ඛො, කාලාමා, යං තං අවොචුම්භ – ‘එථ තුම්භෙ, කාලාමා! මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙනු, මා නයහෙනු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා හඬ්ඛරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යදා තුම්භෙ කාලාමා අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ – ‘ඉමෙ ධම්මා අකුසලා, ඉමෙ ධම්මා සාවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාගරහිතා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා අහිතාය

දුක්ඛාය සංවත්තන්තීති, අථ තුම්භෙ, කාලාමා, පජභෙය්‍යාථා'ති, ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“එථ තුම්භෙ, කාලාමා, මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙනු, මා නයහෙනු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා භබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යදා තුම්භෙ, කාලාමා, අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ – ‘ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤප්පසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා භිතාය සුඛාය සංවත්තන්තී’ති, අථ තුම්භෙ, කාලාමා, උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථ.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, අලොභො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති භිතාය වා අභිතාය වා”ති?

“භිතාය, භන්තෙ”.

“අලුද්ධො පනායං, කාලාමා, පුරිසපුග්ගලො ලොභෙන අනභිභූතො අපරියාදින්නවිත්තො නෙව පාණං භනති, න අදින්නං ආදියති, න පරදාරං ගච්ඡති, න මුසා භණති, න පරම්පි තථත්තාය සමාදායෙති, යං ස භොති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

“එවං, භන්තෙ”.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, අදොසො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති...පෙ.... අමොභො පුරිසස්ස අජ්ඣත්තං උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති...පෙ.... භිතාය සුඛායා”ති.

“එවං භන්තෙ”.

“තං කිං මඤ්ඤථ, කාලාමා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා වා අකුසලා වා”ති?

“කුසලා, භන්තෙ”.

“සාවජ්ජා වා අනවජ්ජා වා”ති?

“අනවජ්ජා, හන්තෙ”.

“විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාජපසත්ථා වා”ති?

“විඤ්ඤාජපසත්ථා, හන්තෙ”.

“සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති නො වා? කථං වා එත්ථ භොති”ති?

“සමත්තා, හන්තෙ, සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්ති. එවං නො එත්ථ භොති”ති.

“ඉති ඛො, කාලාමා, යං තං අවොචුම්හ – ‘එථ තුම්හෙ, කාලාමා! මා අනුස්සවෙන, මා පරම්පරාය, මා ඉතිකිරාය, මා පිටකසම්පදානෙන, මා තක්කහෙනු, මා නයහෙනු, මා ආකාරපරිවිතක්කෙන, මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියා, මා හබ්බරූපතාය, මා සමණො නො ගරුති. යදා තුම්හෙ, කාලාමා, අත්තනාව ජානෙය්‍යාථ – ඉමෙ ධම්මා කුසලා, ඉමෙ ධම්මා අනවජ්ජා, ඉමෙ ධම්මා විඤ්ඤාජපසත්ථා, ඉමෙ ධම්මා සමත්තා සමාදින්නා හිතාය සුඛාය සංවත්තන්තිති, අථ තුම්හෙ, කාලාමා, උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යාථා’ති, ඉති යං තං චුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“ස ඛො සො, කාලාමා, අරියසාවකො එවං විගතාභිජ්ඣො විගතඛ්‍යාපාදො අසම්මුල්ලො සම්පජානො පතිස්සනො මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජ්ඣො ඵරිත්වා විහරති. කරුණාසහගතෙන චෙතසා...පෙ.... මුදිතාසහගතෙන චෙතසා...පෙ.... උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවත්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛ්‍යාපජ්ඣො ඵරිත්වා විහරති.

“ස ඛො සො, කාලාමා, අරියසාවකො එවං අවෙරවිත්තො එවං අඛ්‍යාපජ්ඣවිත්තො එවං අසංකිලිට්ඨවිත්තො එවං විසුද්ධවිත්තො. තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ චත්තාරො අස්සාසා

අධිගතා හොත්ති. ‘සවෙ බො පන අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සුකට්ඨක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ධානමහං කායස්ස හෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමි’ති, අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සුකට්ඨක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ඉදාහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අවෙරං අබ්බාපජ්ඣං අනිසං සුඛං අත්තානං පරිහරාමි’ති, අයමස්ස දුතියො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන කරොතො කරියති පාපං, න බො පනාහං කස්සචි පාපං වෙනෙමි. අකරොන්තං බො පන මං පාපකම්මං කුතො දුක්ඛං චුඞ්ඞස්සති’ති, අයමස්ස තතියො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන කරොතො න කරියති පාපං, ඉදාහං උභයෙනෙව විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමි’ති, අයමස්ස චතුත්ථො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“ස බො සො, කාලාමා, අරියසාවකො ඵලං අවෙරචිත්තො ඵලං අබ්බාපජ්ඣචිත්තො ඵලං අසංකිලිට්ඨචිත්තො ඵලං විසුද්ධචිත්තො. තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඉමෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොත්ති’ති.

“ඵලමෙතං, භගවා, ඵලමෙතං, සුගත! ස බො සො, භන්තෙ, අරියසාවකො ඵලං අවෙරචිත්තො ඵලං අබ්බාපජ්ඣචිත්තො ඵලං අසංකිලිට්ඨචිත්තො ඵලං විසුද්ධචිත්තො. තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොත්ති. ‘සවෙ බො පන අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සුකට්ඨක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ධානමහං කායස්ස හෙදා පරං මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමි’ති, අයමස්ස පඨමො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සුකට්ඨක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, ඉදාහං දිට්ඨෙව ධම්මෙ අවෙරං අබ්බාපජ්ඣං අනිසං සුඛං අත්තානං පරිහරාමි’ති, අයමස්ස දුතියො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන කරොතො කරියති පාපං, න බො පනාහං – කස්සවි පාපං වෙනෙමි, අකරොන්තං බො පන මං පාපකම්මං කුතො දුක්ඛං ඵ්ඨස්සති’ති, අයමස්ස තතියො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“සවෙ බො පන කරොතො න කරියති පාපං, ඉදාහං උභයෙනෙව විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමි’ති, අයමස්ස චතුත්ථො අස්සාසො අධිගතො හොති.

“ස බො සො, හන්තෙ, අරියසාවකො එවං අවෙරවිත්තො එවං අඛ්‍යාපජ්ඣවිත්තො එවං අසංකිලිට්ඨවිත්තො එවං විසුද්ධවිත්තො. තස්ස දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඉමෙ චත්තාරො අස්සාසා අධිගතා හොන්ති.

“අභික්කන්තං, හන්තෙ, අභික්කන්තං, හන්තෙ. සෙය්‍යථාපි, හන්තෙ, නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුළ්භස්ස වා මග්ගං ආවික්ඛෙය්‍ය, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය ‘චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛිත්ති’ති; එවමෙවං, හන්තෙ, හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං, හන්තෙ, හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඤ්ඤං. උපාසකෙ නො, හන්තෙ, හගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්‍යපෙනෙ සරණං ගතෙ’’ති. පඤ්චමං.

කාලාමසුත්තවණ්ණනා (අට්ඨකථා)

66. පඤ්චමේ කාලාමානං නිගමොති කාලාමා නාම ඛත්තියා, තෙසං නිගමො. කෙසපුත්තියාති කෙසපුත්තනිගමවාසිනො. උපසඬ්ඛම්සුති සප්පිනවනීතාදිහෙසජ්ජාති වෙව අට්ඨවිධපානකාති ච ගාභාපෙත්වා උපසඬ්ඛම්සු. සකංයෙව වාදං දීපෙන්තීති අත්තනොයෙව ලද්ධිං කථෙන්නි. ජොතෙන්තීති පකාසෙන්ති. චුංසෙන්තීති සට්ඨෙන්නි. වම්භෙන්තීති අවජානන්ති. පරිභවන්තීති ලාමකං කරොන්නි. ඔපපක්ඛිං කරොන්නිති උක්ඛිත්තකං කරොන්නි, උක්ඛිපිත්වා ඡඩ්ඛෙන්නි. අපරෙපි, භන්තෙති සො කිර අට්ඨිමුඛෙ ගාමො, තස්මා තත්ථ අට්ඨං අතික්කන්තා ච අතික්කම්තුකාමා ච වාසං කප්පෙන්ති. තෙසුපි පයමං ආගතා අත්තනො ලද්ධිං දීපෙන්වා පක්කම්සු, පච්ඡා ආගතා “කිං තෙ ජානන්ති, අම්භාකං අන්තෙවාසිකා තෙ, අම්භාකං සන්තිකෙ කිඤ්චි කිඤ්චි සිජ්ජං උග්ගණ්හිංසු”ති අත්තනො ලද්ධිං දීපෙන්වා පක්කම්සු. කාලාමා එකලද්ධියම්පි සණ්ඨහිතුං න සක්ඛිංසු. තෙ එතමත්ථං දීපෙන්වා භගවතො එවමාරොචෙත්වා තෙසං නො, භන්තෙතිආදිමාභංසු. තත්ථ භොතෙව කඬ්ඛාති භොතියෙව කඬ්ඛා. විචිකිච්ජාති තස්සෙව වෙවචනං. අලන්ති යුත්තං.

මා අනුස්සවෙනාති අනුස්සවකථායපි මා ගණ්හිත්ථ. මා පරම්පරායාති පරම්පරකථායපි මා ගණ්හිත්ථ. මා ඉතිකිරායාති එවං කිර එතන්ති මා ගණ්හිත්ථ. මා පිටකසම්පදානෙනාති අම්භාකං පිටකතන්තියා සද්ධිං සමෙතීති මා ගණ්හිත්ථ. මා තක්කහෙතුති තක්කග්ගාහෙනපි මා ගණ්හිත්ථ. මා නයහෙතුති නයග්ගාහෙනපි මා ගණ්හිත්ථ. මා ආකාරපරිච්ඡිකක්කෙනාති සුන්දරමිදං කාරණන්ති එවං කාරණපරිච්ඡිකක්කෙනපි මා ගණ්හිත්ථ. මා දිට්ඨිනිජ්ඣානක්ඛන්තියාති අම්භාකං නිජ්ඣායිත්වා ඛම්ත්වා ගහිතදිට්ඨියා සද්ධිං සමෙතීති මා ගණ්හිත්ථ. මා භබ්බරූපතායාති අයං හික්ඛු භබ්බරූපො, ඉමස්ස කථං ගහෙතුං යුත්තන්තිපි මා ගණ්හිත්ථ. මා සමණො නො ගරුති අයං සමණො අම්භාකං ගරු, ඉමස්ස කථං ගහෙතුං යුත්තන්තිපි මා ගණ්හිත්ථ. සමත්තාති පරිපුණ්ණො. සමාදින්නාති ගහිතා පරාමට්ඨා. යංස

හොතීති යං කාරණං තස්ස පුග්ගලස්ස හොති. අලොභාදයො ලොභාදිපටිපක්ඛවසෙන
වෙදිතබ්බො. විගතාභිජ්ඣොතිආදීහි මෙත්තාය පුබ්බභාගො කථිතො.

ඉදානි මෙත්තාදිකං කම්මට්ඨානං කථෙන්නො මෙත්තාසහගතෙනාතිආදිමාහ. තත්ථ
කම්මට්ඨානකථාය වා භාවනානායෙ වා පාළිවණ්ණනාය වා යං වත්තබ්බං සියා, තං
සබ්බං විසුද්ධිමග්ගෙ (විසුද්ධි. 1.240) චුත්තමෙව. එවං අවෙරවිත්තොති එවං
අකුසලවෙරස්ස ව පුග්ගලවෙරිතො ව නත්ථිතාය අවෙරවිත්තො. අඛ්‍යාබජ්ඣවිත්තොති
කොධවිත්තස්ස අභාවෙන නිද්දුක්ඛවිත්තො. අසංකිලිට්ඨවිත්තොති කිලෙසස්ස
නත්ථිතාය අසංකිලිට්ඨවිත්තො. විසුද්ධවිත්තොති කිලෙසමලාභාවෙන විසුද්ධවිත්තො
හොතීති අත්ථො. තස්සාති තස්ස එවරූපස්ස අරියසාවකස්ස. අස්සාසාති අවස්සයා
පතිට්ඨා. සචෙ බො පන අත්ථි පරො ලොකොති යදි ඉමම්භා ලොකා පරලොකො නාම
අත්ථි. ධානමහං කායස්ස හෙදා පරම්මරණා...පෙ.... උපපජ්ජිස්සාමීති අත්ථෙතං
කාරණං, යෙනාහං කායස්ස හෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සාමීති
එවං සබ්බත්ථ නයො වෙදිතබ්බො. අනීසන්ති නිද්දුක්ඛං. සුඛින්ති සුඛිතං. උභයෙනෙව
විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමීති යඤ්ච පාපං න කරොමි, යඤ්ච කරොතොපි න
කරියති, ඉමිනා උභයෙනාපි විසුද්ධං අත්තානං සමනුපස්සාමි. සෙසං සබ්බත්ථ
උත්තානත්ථමෙවාති.

කාලාමසුත්තවණ්ණනා (ටිකා)

66. පඤ්චමෙ කෙසපුත්තං නිවාසො එතෙසන්ති කෙසපුත්තියාති ආහ “කෙසපුත්තනිගමවාසිනො”ති. අට්ඨවිධපානකානීති අම්බපානාදිඅට්ඨවිධානි පානානි.

“මා අනුස්සවෙනා”ති ආදීසු පන එකො දහරකාලතො පටියාය එවං අනුස්සවො අත්ථී, එවං විරකාලකතාය අනුස්සුතියා ලබ්භමානං කථමීදං අඤ්ඤාටා සියා, තස්මා භූතමෙතන්ති අනුස්සවෙන ගණ්භාති, තථා ගහණං පටික්ඛිපන්තො “මා අනුස්සවෙනා”ති ආහ. අනු අනු සවනං අනුස්සවො. අපරො “අම්භාකං පිතුපිතාමභාදිවුද්ධානං උපදෙසපරම්පරාය ඉදමාහතං, එවං පරම්පරාහතකථං නාම න අඤ්ඤාටා සියා, තස්මා භූතමෙත”න්ති ගණ්භාති, තං පටික්ඛිපන්තො “මා පරම්පරායා”ති ආහ. එකො කෙනචි කිස්මිඤ්චි චුත්තමත්තෙ “එවං කිර එත”න්ති ගණ්භාති, තං නිසෙධෙත්තො “මා ඉතිකිරායා”ති ආහ. පිටකං ගන්ථො සම්පදීයති එතස්සාති පිටකසම්පදානං, ගන්ථස්ස උග්ගණ්භනකො. තෙන පිටකඋග්ගණ්භනකභාවෙන එකච්චො තාදිසං ගන්ථං පගුණං කත්වා තෙන තං සමෙත්තං සමෙති, තස්මා “භූතමෙත”න්ති ගණ්භාති, තං සන්ධායෙස පටික්ඛෙපො “මා පිටකසම්පදානෙනා”ති, අත්තනො උග්ගහගන්ථසම්පත්තියා මා ගණ්භිත්ථාති චුත්තං භොති. සමෙතන්ති සංගතං.

කොචි කඤ්චි විතක්කෙන්තො “එවමෙව තෙන හවිතබ්බ”න්ති කෙවලං අත්තනො සඬකප්පවසෙන “භූතමිද”න්ති ගණ්භාති, තං සන්ධායෙන චුත්තං “මා තක්කහෙතු”ති. අඤ්ඤො “ඉමාය යුත්තියා භූතමිද”න්ති කෙවලං අනුමානතො නයග්ගාහෙන ගණ්භාති, තං පටික්ඛිපන්තො “මා නයහෙතු”ති ආහ. කස්සචි “එවමෙනං සියා”ති පරිකප්පෙන්තස්ස එකං කාරණං උපටියාති, සො “අත්ථෙත”න්ති අත්තනො පරිකප්පිතාකාරෙන ගණ්භාති, තං පටිසෙධෙත්තො “මා ආකාරපරිවිතක්කෙනා”ති ආහ. අපරස්ස වින්තයතො යථාපරිකප්පිතං කඤ්චි අත්ථං “එවමෙනං න අඤ්ඤාටා”ති අභිනිවිසන්තස්ස එකා දිට්ඨි උප්පජ්ජති. යා යස්ස තං කාරණං නිජ්ඣායන්තස්ස

පව්වක්බ. එය නිරූපණය වන්නේත් ස්වයං බලය. සො “අත්පත්” නම්
දිව්‍යවිච්ඡායාක්වන්නේත් ගණනාවක්, ත. සන්ධායාහ “මා දිව්‍යවිච්ඡායාක්වන්නේත්” නි.

අනුසලනවර්ණය පාණතිපාතාදිපඤ්චවිධ. වෙර. සන්ධාය වදන. කොටස නාම
වෙනස දක්වන්නේ ආහ “කොටස්වත්තස්ස අභාවෙනා” නි. කිලෙසස්සාති විත්ත.
විබාධෙන්තස්ස උපතාපෙන්තස්ස උද්ධව්වකුක්කුච්චාදිකිලෙසස්ස. සෙසමෙත්ථ
උත්තානමෙව.

කාලාමසුත්තවණ්ණනා නිට්ඨිතා.

වෙනත් කරුණු

“අහං බො පන, භික්ඛවෙ, කුසලො ඉමස්ස ලොකස්ස කුසලො පරස්ස ලොකස්ස, කුසලො මාරධෙය්‍යස්ස කුසලො අමාරධෙය්‍යස්ස, කුසලො මච්චුධෙය්‍යස්ස කුසලො අමච්චුධෙය්‍යස්ස. තස්ස මය්හං, භික්ඛවෙ, යෙ සොතබ්බං සද්දහාතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති, තෙසං තං භවිස්සති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායා”ති.

මජ්ඣිමනිකායෙ - මූලපණ්ණාසකෙ - මහායමකවග්ගෙ - චූළගොපාලකසුත්තං

“අභිඤ්ඤායාහං, භික්ඛවෙ, ධම්මං දෙසෙමි, නො අනභිඤ්ඤාය. සනිදානාහං, භික්ඛවෙ, ධම්මං දෙසෙමි, නො අනිදානං. සප්පාටිභාරියාහං, භික්ඛවෙ, ධම්මං දෙසෙමි, නො අප්පාටිභාරියං. තස්ස මය්හං, භික්ඛවෙ, අභිඤ්ඤාය ධම්මං දෙසයතො නො අනභිඤ්ඤාය, සනිදානං ධම්මං දෙසයතො නො අනිදානං, සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසයතො නො අප්පාටිභාරියං, කරණීයො ඔවාදො, කරණීයා අනුසාසනී.

අලඤ්ච පන වො, භික්ඛවෙ, තුට්ඨියා, අලං අත්තමනතාය, අලං සොමනස්සාය – ‘සම්මාසම්බුද්ධො භගවා, ස්වාක්ඛාතො ධම්මො, සුප්පට්ඨන්තො සඬ්ඝො’ති.

ඉදමචොව භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති. ඉමස්මිඤ්ච පන වෙය්‍යාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ සහස්සි ලොකධාතු අකම්පිත්ථාති. තතියං.

අඬගුත්තරනිකායෙ - තිකනිපාතෙ - භරණ්ඩුවග්ගෙ - ගොතමකචෙතියසුත්තං

“අත්ථි, හික්ඛවෙ, චතුප්පදං වෙය්‍යාකරණං යස්සුද්දිට්ඨස්ස විඤ්ඤා පුරිසො නවිරස්සෙව පඤ්ඤායත්ථං ආජානෙය්‍ය. උද්දිස්සිස්සාමි වො, හික්ඛවෙ, ආජානිස්සථ මෙ ත”න්ති? “කෙ ව මයං, හන්තෙ, කෙ ව ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො”ති? යොපි සො, හික්ඛවෙ, සත්ථා ආමිසගරු ආමිසදායාදො ආමිසෙහි සංසට්ඨො විහරති තස්ස පායං එවරුපි පණොපණවියා න උපෙති – ‘එවඤ්ච නො අස්ස අථ නං කරෙය්‍යාම, න ව නො එවමස්ස න නං කරෙය්‍යාමා’ති, කිං පන, හික්ඛවෙ, යං තථාගතො සබ්බසො ආමිසෙහි විසංසට්ඨො විහරති. සද්ධස්ස, හික්ඛවෙ, සාවකස්ස සත්ථුසාසනෙ පරියොගාය වත්තතො අයමනුධම්මො හොති – ‘සත්ථා භගවා, සාවකොභමස්මි; ජානාති භගවා, නාභං ජානාමි’ති. සද්ධස්ස, හික්ඛවෙ, සාවකස්ස සත්ථුසාසනෙ පරියොගාය වත්තතො රුමහනීයං සත්ථුසාසනං හොති ඔජවන්තං. සද්ධස්ස, හික්ඛවෙ, සාවකස්ස සත්ථුසාසනෙ පරියොගාය වත්තතො අයමනුධම්මො හොති – ‘කාමං තවො ව න්භාරු ව අට්ඨි ව අවසිස්සතු, උපසුස්සතු සරීරෙ මංසලොහිතං, යං තං පුරිසථාමෙන පුරිසවීරියෙන පුරිසපරක්කමෙන පත්තබ්බං න තං අපාපුණිත්වා වීරියස්ස සන්ථානං භවිස්සති’ති. සද්ධස්ස, හික්ඛවෙ, සාවකස්ස සත්ථුසාසනෙ පරියොගාය වත්තතො ද්විත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඬ්ඛං – දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා’ති.

මජ්ඣිමනිකායෙ - මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ - හික්ඛවග්ගෙ - කීටාගිරිසුත්තං

“එතදග්ගං, හික්ඛවෙ, මම සාවිකානං උපාසිකානං අනුස්සවප්පසන්නානං යදිදං කාළී උපාසිකා කුරරසරිකා ති.

අඬගුත්තරනිකායෙ - එකකනිපාතෙ - එතදග්ගපාළි

අථ, කාළී උපාසිකා, පරස්ස ධම්මෙ දෙසියමානෙ තථාගතං අදිට්ඨපුබ්බාව හුත්වා පරස්ස වඩ්ඪිතං භොජනං භුඤ්ජමානා විය සොනාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨාසි.

එකකනිපාතට්ඨකථා
